

'N SCHOENMAKERS REKENING

W. ZIETHE

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

'N SCHOENMAKERS-REKENING

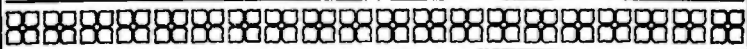
DOOR

W. ZIETHE

GEÏLLUSTREERD DOOR S. C. SCHRÖDER

DERDE DRUK

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

'n Schoenmakers-rekening.

In een Duitsch dorpje, aan den oever van den Rijn, woonde jaren geleden een wakker schoolmeester.

Die schoolmeester en zijne vrouw hadden acht kinderen. Dat was een rijke zegen van God, maar bij het schrale inkomen, dat de betrekking opleverde, was het ook geen geringe zorg. Honderd en vijftig Thaler¹⁾ inkomen in 't geheele jaar is toch niet veel. Dat komt neer op nog geen 75 cent per dag. En als daarvoor tien menschen, met gezonden eetlust, dagelijks gevoed en gekleed moeten worden; als daaruit ook nog de andere uitgaven, die een huishouding met zich brengt, moeten bestreden worden, dan is het duidelijk, dat zulks heel wat overleg en zelfverloochening eischte, zelfs al was in dien tijd alles veel goedkooper dan thans. In het vriendelijke schoolhuis was daarom den eenen dag vóór en den anderen na de disch schraal en eenvoudig. Aardappelen waren des middags en des avonds het eenige gerecht; aardappelen met zout, niet met boter. Des morgens meel- of melksoep, en op den heerlijken Zondag een kopje slappe koffie; dat was zoowat de eenige feestdrink, die op 's meesters tafel kwam. En toch waren ouders en kinderen frisch en gezond, en laatstgenoemden bloeiden als rozen. Met al die armoede was het toch een zeer gelukkig gezin, want Gods zegen woonde in dat huis; en vrede en liefde heerschten er tusschen ouders en kinderen. De meester deed zijn werk met trouw en liefde, en zijn school was in den

¹⁾ 1 Thaler = f 1.80.

besten toestand. Vooral in de muziek was meester grondig ervaren, en zijn onderwijs in de zangkunst was degelijk. In de gemeente was hij zeer geliefd, en door de overheid werd hij wegens zijn ijver en trouw zeer geacht.

Maar niettegenstaande dit alles was en bleef deze wakkere schoolmeester in zijn betrekking, zonder dat de inkomsten vermeerderden. Twaalf jaren lang hadden hij en zijn trouwe huisvrouw getracht met hun schraal salaris toe te komen. Maar met den dag nam de armoede toe, en de nood vermeerderde allengskens. Hoe ouder de kinderen werden, hoe meer zij aan kleederen en schoeisel kostten. De uitgaven hiervoor namen toe, maar daardoor werd de disch ook schraler. De meester zelf was een godvreezend man. Wanneer te eeniger tijd zijn gemoed bezwaard was, ging hij in zijn kamertje en bad hij daar tot zijn Vader in den hemel, die hem dan rijkelijk troostte. Maar hij kon geen tranen in de oogen zijner lieve vrouw zien. Als dat het geval was, werd het hem bang om het hart, en de last der zorgen woog hem dan des te zwaarder.

Het jaar 1847 was gekomen! 't Was een jaar van beproeving en tranen voor de armen! De oogst was karig uitgevallen, en zelfs de aardappelen hadden weinig opgeleverd, vooral wegens de ziekte onder dat gewas. De prijzen der levensmiddelen stegen snel tot een bedenkelijke hoogte. Voor onzen schoolmeester en zijn familie was het een jaar van zeer groote zorg. Bij den schoenmaker was de rekening geklommen tot vijf en twintig Thaler en de arme man wist niet, hoe of wanneer hij ze zou kunnen betalen. De schoenmaker zou gaarne nog eenigen tijd op het geld gewacht hebben; maar in zijn eigen huis heerschte ook gebrek en daarom verzocht hij den meester hem toch zoo spoedig mogelijk de schuld af te betalen.

Zoo namen dan kommer en gebrek intrek in het schoolhuis. En als somtijds de schoolmeestersvrouw onder de zware zorgen gebukt ging, dan vatte de godvreezende man hare hand, zag haar in de oogen en zeide: „Zijt niet bezorgd voor uw leven, wat gij eten, en wat gij drinken zult; noch voor uw lichaam, waarmede gij u kleeden zult: is het leven niet meer dan het voedsel, en het lichaam dan de kleeding? Aanziet de vogelen des hemels, dat zij niet zaaien, noch maaien, noch verzamelen in de schuren; en uw Hemelsche Vader voedt nochtans dezelve: gaat gij hen niet zeer veel te boven?” Dat troostte dan de arme vrouw weder; een zachte, weemoedige glimlach vertoonde zich op haar gelaat en zij zeide: „Ja, lieve man, de trouwe God leeft nog! Hij zal ons niet begeven of verlaten.”

De herfst was gekomen. De bladeren der boomen namen een gele kleur aan, de landerijen werden al kaler en kaler en de trekvogels verlieten het land om den winter in warmere streken door te brengen. In dien tijd kwam er een bericht, dat aller hart vervulde. De Koning komt! zoo klonk het van alle zijden. De eenvoudige dorpingen, die hun Vorst van harte liefhadden, waren zeer blijde, dat zij zijn vriendelijk gelaat zouden zien. Allerwegen overlegden zij, hoe zij den geliefden Koning hun innige vreugde over zijn bezoek zouden toonen.

Ook de meester verheugde zich van harte over de komst van den Koning, dien hij nog nooit gezien had, en van wien hij nochtans zooveel hield. Hij vroeg dus bij zichzelf, of ook hij zijnerzijds hem niet een kleine vreugde op zijn weg zou kunnen bereiden. Hierover peinzende, viel hem iets in. Hij zou een eenvoudig lied dichten, waarmede hij den geliefden Koning een hartelijk Welkom zou toeroepen. Hij

zou er ook een gepaste wijs bij vervaardigen, en lied en melodie door zijn kinderen doen leeren. Die kinderen zouden dan onder de noteboomen aan den grooten weg gaan staan en, wanneer de Koning voorbijreed, hem dat vers toezingen. Die gedachte lachte den meester al meer en meer toe, hoe meer hij er over peinsde. Misschien — zoo dacht hij — zou het lied zijne Majesteit behagen; en, al was dit ook niet het geval, dan zou het toch liefde tot den Koning in het hart der scholieren opwekken.

Op een schoonen Octoberdag, toen de zon nog warm en vriendelijk scheen, beklom onze meester den berg achter het dorp en zette zich op een stuk rots neder, van waar men een heerlijk uitzicht op het omringende land had. Hier dichtte hij een natuurlijk en eenvoudig, maar daarom juist ook een hartelijk en aangrijpend lied. De wijs daarbij was spoedig gevonden, en — nu werden de kinderen in woorden en melodie geoefend. Binnen weinige dagen konden zij tot zijn vreugde het lied uitstekend zingen, en zoo kon dan het plan uitgevoerd worden. De boeren wilden bij de uitvoering tegenwoordig zijn, vooreerst om hun kinderen te hooren zingen en ook om den geliefden Vorst bij zijn doorreis met een luid Hoezeel te verwelkomen.

Bij dit alles werd het hart van den meester en zijn vrouw toch nog door één zorg gekweld. 's Meesters laarzen waren namelijk geheel stuk; zelfs in het bovenleder waren gaten, Met zulke laarzen kon hij onmogelijk onder de menschen en allerminst op den grooten weg vóór zijn Koning verschijnen! Nu was echter goede raad duur. Jas en hoed waren ook wel niet in den besten staat; doch de zorgvuldige hand der vrouw wiesch den kraag met zeep uit, en bestreek de verkleurde naden in de jas en de kale plekken van den hoed met inkt, zoodat de gebreken minder in het

oog vielen, maar bij de laarzen was dit niet mogelijk, en de vraag was nu maar, of de schoenmaker, die zijn vijf en twintig Thaler nog altijd te vorderen had, tot reparatie der laarzen genegen zou zijn. Na lang aarzelen besloot de

meester den schoenmaker op te zoeken en met smeekingen diens hart te verteederen.

De schoenmaker was geen onbarmhartig mensch, en alleen omdat hij zelf in dringende behoefte verkeerde, had hij den meester zoo dikwijls om zijn geld gevraagd. Toen de meester hem de laarzen liet zien, schudde hij het hoofd

met de grijze haren op bedenkelijke en medelijdende wijze. Eindelijk zeide hij: „Ik zie wel, dat hier geholpen moet worden; maar wanneer en hoe krijg ik mijn geld?”

„Och, help mij nog ditmaal, baas!” smeekte de onderwijzer. „Gij weet wel, dat onze Koning komt, en ik wensch met de kinderen hem een lied toe te zingen. In *deze* laarzen kan en mag ik toch niet voor hem verschijnen! Help mij daarom uit mijn nood! Ik beloof u, dat gij spoedig uw geld zult ontvangen. Indien onze Heere God op geen andere wijze mij helpt, zal ik mijn koe verkoopen, en u daarmede voldoen. Gij weet, baas! dat ik mijn woord en mijn beloften trouw houd!”

Toen hij dit gezegd had, was het, of de arme schoolmeester een zwaren last op zijn ziel voelde drukken. De koe verkoopen! Alleen de hooge nood had hem deze belofte afgeperst. De koe verkoopen! En wat moest er dan van hem en van zijn kinderen worden? Maar hij had het woord gesproken en de belofte gegeven; hij was ook vast besloten als eerlijk man zijn woord te houden.

„Goed,” zei de baas, „ik verlaat mij op uw woord, en zal de laarzen repareeren.”

„Ja, wees zoo goed dit te doen, en zend mij meteen de rekening,” zei de meester, „opdat ik wete, hoeveel ik in het geheel aan u schuldig ben.”

„Dat zal ik doen,” antwoordde de schoenmaker, terwijl hij zijn arbeid weder voortzette.

Al was de arme meester ook van zijn zorg ontheven, toch ging hij met een bezwaard hart weg. De tranen kwamen hem in de oogen, als hij aan de naaste toekomst dacht. Hij had geen lust om met zijn kommer in het hart en op het gelaat dadelijk huiswaarts te keeren, en daardoor zijn vrouw nieuwe onrust en smart te berokkenen. Hij begaf

zich eerst een weinig in de vrije natuur, en naar zijn lievelingsplekje op den berg. Daar weende hij eens uit, en die tranenvloed verlichtte zijn gemoed. Daarna bleef hij stil en eenzaam zitten, zag biddend ten hemel en vertroostte zich met het vers: „Ziele, o bedenk dan toch: onze Heere God leeft nog!” Hij wiesch zijn gelaat in de stroomende bron op den berg en keerde eindelijk getroost en blijmoedig naar huis terug. Gelukkig vraagde zijn vrouw niet, wat de schoenmaker gezegd had. Zij wist wel, hoeveel zij den man verschuldigd waren, en zij zag wel, dat hij de laarzen gehouden had. Hij wilde ze dus repareeren, en voor het overige zou God wel zorgen. En omdat zij niets vraagde, vertelde haar man haar ook niets van de belofte, die hij den schoenmaker gegeven had.

Op een morgen, toen de meester zich reeds aangekleed had om naar de school te gaan, werden de laarzen in goeden staat thuis gebracht, tot vreugde van hem en zijn vrouw. De baas zond de rekening mede. Zij was in krabbelschrift vreemd en met veel taalfouten opgesteld en luidde aldus:

„Item — een paar laarzen versoolt, de laatste, als niet de reekening betaalt wort. Heeft echter zijn woort gegeven, de koe te verkopen. Is	1/2 Thaler
Bovendien de oude schuld	25 „
	<hr/>
Somma	25 1/2 Thaler

Daarmee is het ook uit, ook het borgen en het gedult is uit. Want ik heb zelve mijn geld hoog noodig. Daar blijf het bij, en dan volgt de aanklagt.

T o b i a s W e r n e r,
Schoenmaakersbaas.”

Daar zijn vrouw juist in de keuken was, stak de meester de rekening, na ze zuchtend gelezen te hebben, in den borstzak van zijn jas, om ze voor haar te verbergen.

Op den dag vóór 's Konings komst vroeg de vrouw aan haar man: „Frits! heb je het lied en de muziek ook in 't net geschreven? Het kon toch zijn, dat de Koning het lied zou

willen hebben, om het later in de eenzaamheid nog eens te lezen."

„Je hebt gelijk, Marie!" riep de schoolmeester; en hij voegde er bij: „Jelui, vrouwen, denkt toch altijd veel verder dan wij, mannen." Hij ging naar zijn kast, haalde er een blad van zijn beste papier uit, schreef er de melodie in noten op en daaronder het eerste vers. Dan volgden de andere verzen, zonder noten, in keurige letters, en zoo stond eindelijk het geheele lied netjes op het papier. Daarna

legde hij het in de kast en zei tot zijn vrouw: „Help er mij morgen aan denken, Marie! dat ik het lied in mijn zak steek en medeneem!”

De morgen van den gewenschten en lang verwachten dag verscheen. In het dorpje heerschte reeds vroegtijdig een aangename drukte; want de kinderen, die den bepaalden tijd niet konden afwachten, trippelden reeds van zeven uur af in hun zondagspak de dorpsstraat op en neer. Eerst te tien uur zou de Koning komen; maar het kleine volkje was reeds om vijf uur het bed uit. Eindelijk was de schoolmeester geheel gekleed en gereed. Met een stille zelfvoldoening bezag zijn vrouw hem, want hij had thans zoo'n bijzonder deftig en feestelijk voorkomen. De jas had wel reeds vele jaren dienst gedaan, maar zag er nog altijd zeer zindelijk en fatsoenlijk uit, vooral nu de naden met inkt bestreken waren. Ook de hoed, die op vele plaatsen door de nette huisvrouw verbeterd en gereinigd was, mocht vrij gezien worden. Zoo was dan alles naar genoegten geschikt, en wilde de meester de woelige kinderschaar eindelijk in orde stellen, toen zijn vrouw hem nog ter rechter tijd herinnerde: „Frits, vergeet toch niet het afschrift van het lied bij je te steken en mee te nemen.” En waarlijk, hij zou dit bij het vele, waaraan hij dacht en denken moest, zeker vergeten hebben. Hij haalde haastig het papier uit de kast, stak het in den borstzak van zijn jas, en ging toen naar buiten tot de kinderen, die reeds in 't gelid stonden en hem met een: „Goeden morgen, Meester!” luide en blijde begroetten. Hij stelde de schare in orde en trok er langzaam mede het dorp uit naar den straatweg, waar de Koning zou voorbij komen. Ook zijn vrouw was weldra gekleed en ging met de vrouwen van het dorp naar de plaats, waar de begroeting zou plaats hebben. De mannen en het dorpsbestuur waren reeds voor-

uit gegaan, en zoo stond dan weldra het geheele dorp in blijde verwachting op den uitkijk.

Daar hoorde men uit de kerkbuurt, die niet ver van daar lag, eenige geweerschoten. Op dit afgesproken sein riepen allen verheugd: „Hij komt! Hij komt!” De kinderen beefden van nieuwsgierigheid en blijde verwachting, en de meester had alle moeite om hen in orde en kalm te houden. En ja, daar naderde de postmeester der naburige stad met loshangenden teugel op schuimende paarden. In den eersten wagen achter hem zat Koning Friedrich Wilhelm de Vierde. Al de dorpelingen ontblootten het hoofd. De Koning zag, dat men hem op ongekunstelde wijze wilde begroeten, gelijk hij zoo graag had, — en liet den wagen stilhouden. De meester gaf het teeken en het lied werd aangeheven. De kinderen zongen de eenvoudige, schoone volkswijs met hare onopgesmukte, uit het hart gevloeide woorden voortreffelijk. De koning, die een minnaar van zingen was, hoorde het met blijdschap en aandoening aan, vooral omdat ook de heerlijke woorden van het lied hem bevielen. Nauwelijks was het uitgezongen, en was een drievoudig Hoezee! aangeheven, waarmede de boeren onder 't zwaaien met de hoeden hun vorst begroetten, of de Koning wenkte den meester, die niet zonder schroom, maar toch met vasten tred en in gepaste houding, de koets naderde.

De Koning zeide: „De kinderen hebben allerlieftst gezongen, Meester! en ik dank U voor deze begroeting. Maar dit lied en de wijs zijn mij niet bekend. Hebt gij er misschien een afschrift van bij de hand?”

De meester boog, greep in den borstzak van zijn jas, haalde er het afschrift uit en reikte het den Koning over. Deze sloeg het papier open, las het nog eens over en een

nauwelijks merkbaar lachje kwam op zijn vriendelijk gelaat. Daarna vroeg hij:

„Zijt gij reeds lang hier werkzaam?”

„Bijna dertien jaren,” was het antwoord.

„En levert de betrekking u een goed inkomen?” vroeg de Koning opnieuw.

De meester gaf zijn geheele inkomen in Thalers op, waarop Friedrich Wilhelm de Vierde zeide:

„Is dat alles? En leeft gij daarvan?”

„Met mijn vrouw en acht kinderen,” herhaalde de schoolmeester op weemoedigen toon. Het gelaat van den Vorst betrok. Hij reikte den meester de hand, bedankte nogmaals en — met snelheid reed de koets weg, om den verloren tijd weer in te halen. De Koning zette zich zwijgend in den hoek der koets en las nog eens het lied en de melodie over. Beiden waren goed gelukt en getuigden van 's mans bijzondere be-gaafdheid. Maar de Vorst vouwde nog een ander papier open. Het was de schoenmakers-rekening, die in het afschrift van het lied was geraakt en zoo, zonder dat de meester er iets van vermoedde, in de hand des Konings gekomen was. De edele Vorst giste opeens, hoe het eene met het andere samenhang, en wist wat hij doen zou. Reeds op de naaste pleisterplaats moest de dienstdoende adjudant de rekening met het noodige geld tot betaling er van aan den burgemeester van het stadje bezorgen, met den last om dat geld onmiddellijk aan den schoenmaker te doen toekomen en de kwitantie aan den meester te zenden.

In den avond van den volgenden dag zat onze schoolmeester met zijn vrouw stil in het woonvertrek. De kinderen waren reeds allen ter ruste en sliepen. Demaanscheen helder door het venster, en de huisvrouw, die gaarne kaarsen en olie spaarde, zat bij het vriendelijke maanlicht

te breien. 't Gemoed van haar man was thans, na de overspanning van den vorigen dag, bijzonder bezwaard. Hij zat er over te peinzen, hoe hij zijn vrouw zou meedeelen, wat hij den schoenmaker beloofd had, en hoe hij haar op de beste wijze op den verkoop der koe zou voorbereiden.

Daar werd op eens aan de huisdeur geklopt.

„Wie kan dat zijn?” zeide de vrouw. „Zoo laat komen er anders geen bureu meer!”

„Ik ben het,” antwoordde de stem van den gemeentebode, die gewoonlijk de dienstbrieven bezorgde.

De meester opende de deur, en de man reikte hem een brief over met de woorden: „Van den burgemeester”, en ging onmiddellijk weg. Onze meester trad weder de kamer binnen. „Een brief van den Burgemeester!” zeide hij. „Wat zou die van mij willen hebben?” De vrouw ging een kaars halen, stak die aan, en plaatste ze op de tafel. Haar man brak het zegel van den brief, opende hem en riep plotseling: „Hoe is het mogelijk!” Zijn vrouw sprong verschrikt op. Hare oogen vielen op de schoenmakers-rekening, waaronder geschreven stond: „*In dank voldaan. T o b i a s W e r n e r.*” Wat was dat? Zij kon van die zaak niets begrijpen. Maar haar man vouwde eerst zijn handen en zag biddend en diep geroerd ten hemel. Maar daarna vertelde hij alles, wat tusschen hem en den schoenmaker was voorgevallen; ook de belofte, die hij den man gedaan had, van namelijk zijn koe te verkoopen, en uit de opbrengst daarvan zijn schuld te betalen. Verder verhaalde hij, hoe hij de rekening, die hij tegelijk met de laarzen had ontvangen, in den borstzak van zijn jas gestoken had. In denzelfden zak had hij ook het afschrift van het lied gestoken. De rekening was waarschijnlijk tusschen het stevige muziekpapier geschoven. En op deze wijze had hij beide stukken, zonder het te weten, aan

den Koning overhandigd. De Koning had de schuld laten betalen en zond hem nu door den burgemeester de kwitantie.

„Gods rijke zegen over den geliefden Vorst!” riep de gelukkige vrouw vol vreugde uit.

Haar man kon daarmee niet instemmen en vraagde met

zekere bezorgdheid, wat de Koning nu wel van hem moest denken.

„Och wat,” zei zijn vrouw, „bekommer je daarover niet. Zulk een groot heer is veel wijzer dan één onzer, en toch heb ook ik aanstonds den loop der zaken ingezien. Hij heeft ook dadelijk begrepen, hoe de hark aan den steel zit. Daar-

om heeft hij de schuld betaald, en daarvoor moge onze Heere God hem rijkelijk zegenen. Kwel er jezelven niet langer over, maar verblijd je in den zegen, dien God ons geschonken heeft."

Dat hielp, en ook het hart van haar man werd nu met innige en dankbare vreugde vervuld.

Maar er zou nog iets beters komen. De edele Vorst had een nauwkeurig onderzoek naar den meester laten doen, en de gunstigste getuigenissen omtrent zijn vlijt, zijn getrouwheid en zijn gaven ontvangen. Ook bevestigde de overheid, wat de man van zijn inkomen gezegd had. Nog in hetzelfde jaar ontving hij een der beste onderwijzersbetrekkingen van die streek, die juist opengevallen was, en bovendien ontving hij van den Koning een persoonlijke toelage van vijftig Thalers of negentig gulden 's jaars; deze toelage zou hem uitbetaald worden, tot het jongste kind belijdenis des geloofs afgelegd had.

Dat alles had naar Gods raad en wil de schoenmakers-rekening uitgewerkt. Nooit hebben dankbaarder harten den edelen Koning gezegend, nooit trouwer harten de genade Gods voor hem afgesmeekt, dan de meester en zijn vrouw deden. Maar ook hun vertrouwen op God werd daardoor bijzonder en wonderbaar gesterkt, en sedert dien tijd bleven zij in iedere beproeving, die verder hun deel werd, elkander op de spreuk wijzen:

Ziele, o bedenk het toch:
Onze Heere God leeft nog!
